

A TASZ VÉLEMÉNYE AZ
EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉS OPERATÍV PROGRAM (EFOP) 2014-2020
TERVEZETÉRŐL

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) tervezetét a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2013. október 17-én hozta nyilvánosságra. A tervezetet a TASZ kizárólag a fogyatékossgal élő személyek bentlakásos intézményei vonatkozásában véleményezi.

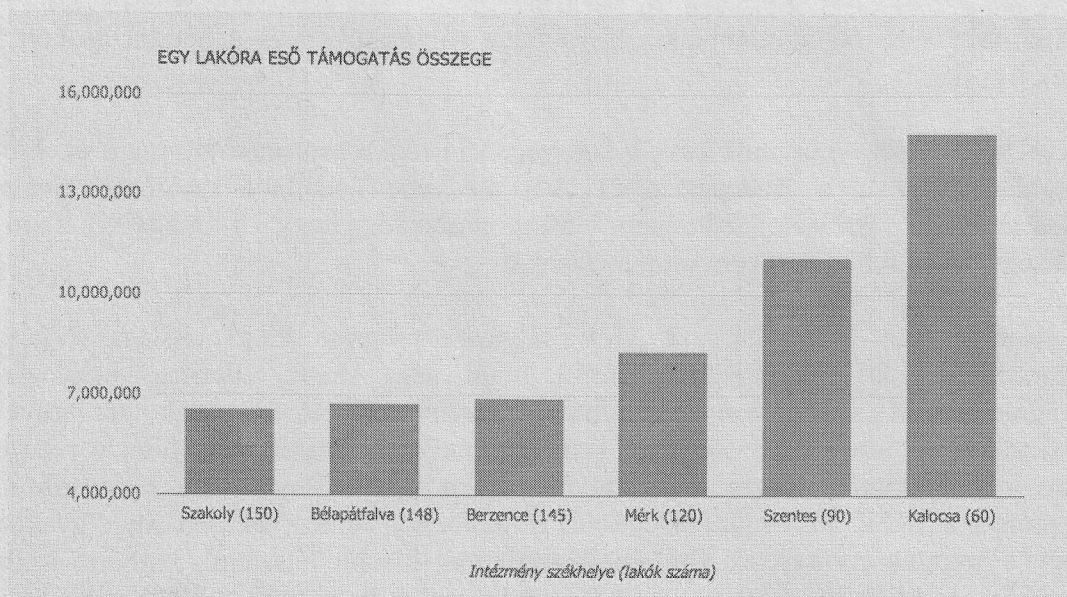
A dokumentum szerint „[a] szociális és a rehabilitációs intézmények terén két fő cél jelölhető ki: a kitagolási stratégia 2020-ig ütemezett teendőinek a végrehajtása, továbbá az ellátórendszer hatékonyságának és a nyújtott szolgáltatások minőségének javítása. Fontos az intézményi férőhely kiváltás módszertani támogatása, a folyamat egészének irányítása, továbbá az egyes kiváltási lépések megfelelő előkészítése és a megvalósítás támogatása mentorálással és egyéb szolgáltatásokkal. Szükséges a rehabilitáció komplex folyamatát segítő fejlesztések megvalósítása különösen az elemi rehabilitáció és a foglalkozási rehabilitáció területén, melyet kiegészít a nem fizikai akadálymentesítés fejlesztése.” (63. oldal)

A TASZ üdvözlí, hogy a magyar fejlesztési politika elkötelezett a nagy létszámú tömegintézmények bezárásának és a közösségi célú lakhatásnak az Európai Unió forrásából való támogatása mellett. Ugyancsak üdvözlendő, hogy a dokumentum nem pusztá infrastruktúráls beruházásként tekint a kitagolásra, hanem annak szakmai, a rehabilitációs szempontokat magában foglaló tényezőit is figyelembe kívánja venni.

A TASZ mindezen túl az alábbiakra hívja fel a pályázatokért és a beruházásokért felelős szervek figyelmét:

1. Mivel a kiváltási programok csak a konvergencia-régiókban indulnak majd el, szükséges megoldást keresni a Budapesten és Pest megyében található intézetek kiváltásához felhasználható források fedezésére. Megfontolandó, hogy a magyar állam saját költségvetéséből biztosítsa ezeket a forrásokat.
2. A jelenleg futó TIOP 3.4.1. A 11/1. pályázati program megvalósítása során főként lakóotthonok, lakások átadására kerül majd sor. Annak ellenére, hogy szociális szolgáltatásokat szabályozó jogszabályi keretek lehetővé teszik az ötven fős lakócentrumok létesítését, van olyan projekt, amelynek keretében egyáltalán nem hoznak létre lakócentrumot, illetve a legnagyobb ilyen létesítmény 25 fő befogadására lesz alkalmas. A TASZ szerint üdvözlendő és a jövőben is fenntartásra érdemes gyakorlat az, hogy a jogszabályi keretek által megengedettnél kisebb létszámú, emberre szabottabb lakhatási formákat hoznak létre. A TASZ azt javasolja, hogy a 2014-2020-as programozási időszakban lakócentrumok létesítésére egyáltalán ne kerüljön sor, illetve a lakóotthonok vonatkozásában a legfeljebb hatfős szolgáltatások kialakítását célzó projekteket részesítsék előnyben.

3. A TIOP 3.4.1. A 11/1. pályázati kiírás szerint „[a]z érintett társasház/településrész (utca) lakosságának maximum 10%-a lehet a lakhatási szolgáltatás tervezett férőhelyszáma.” A jelenlegi tapasztalatok fényében megfontolandó, hogy a jelenleginél kisebb számban maximálják az egy településen létrehozható lakhatási szolgáltatások számát. Azt javasoljuk, hogy ez az arányszám a fogyatékos népesség teljes népességen belüli arányának maximuma legyen. Javaslatunk megfontolását az indokolja, hogy a lakhatási szolgáltatások fokozottabb területi szóródása újabb garanciája lehet az intézményes életfeltételek újralakulása megelőzésének.
4. Belpátfalván és Szilvásváradon a helyi képviselőtestületek döntése a létesítendő támogatott lakhatási szolgáltatásokról majdnem sikerrel akadályozta meg a belpátfalvai lakók beköltözését és a lakóhely, tartózkodási hely szabad megválasztáshoz való jog gyakorlását. A jövőben az ilyen esetek elkerülésére fel kell készülni. Ezért azt javasoljuk, hogy a pályázati keretben bizottságnak helyet a kitagolás során felmerülő alapvető emberi jogot érintő konfliktusokra való felkészüléshez. Javasoljuk továbbá, hogy az NFÜ dolgozzon ki saját belső eljárásrendet az ilyen helyzetek esetén alkalmazható gyors válaszüzenet-reakcióra és a jogsértés elleni gyors, nyilvános fellépésre.
5. A költséghatékonyság növelése érdekében egyfelől javasoljuk annak megfontolását, hogy a lehető legnagyobb arányban vonjanak be a projektbe használt ingatlanokat. A használt ingatlanok ugyanis jobban illeszkednek a helyi közösség megszokott környezetébe, és az új építésű ingatlanoknál nagyobb arányban járulnak hozzá a beilleszkedéshez. Másfelől a TASZ számításai alapján a most futó kiváltási programban annál magasabbak az egy főre eső kitagolási költségek, minél kevesebb személy lakott a kiváltásra váró ingatlanban.¹

Ennek oka véleményünk szerint az, hogy a pályázati kiírás projektenként egymilliárd forintban maximálta az elnyerhető támogatás nagyságát. Véleményünk szerint megfontolandó, hogy az elnyerhető támogatás nagyságát ne a projektek, hanem az intézményt elhagyó személyek számához képest határozzák meg.

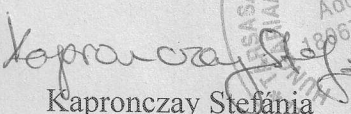
6. Javasoljuk, hogy a programozási időszak elején készüljön részletes és független elemzés a jelenleg futó programok tapasztalatairól, és ezek fényében kerüljön sor az új programok megindítására.

A bentlakásos intézmények rekonstrukcióját célzó programokkal kapcsolatban az alábbi javaslatot fogalmazzuk meg:

7. Nem egyértelmű számunkra a dokumentumból, hogy a tervezet kíván-e a következő programozási időszakban bentlakásos intézetek korszerűsítésére forrásokat szánni. Azt javasoljuk, hogy bentlakásos szociális intézmények, akár lakóotthon felújítására, rekonstrukciójára vagy bővítésére a Strukturális Alapok forrásaiból egyáltalán ne használjanak fel forrásokat. Az ilyen beruházások teljes blokkolása összhangban lenne a Strukturális Alapok eredeti célkitűzésével, amely szerint e támogatások célja a jóléti rendszerek reformja, nem pedig a meglévő infrastruktúra állagának javítása.

Készítette: Verdes Tamás, Fogyatékosügyi programvezető

Budapest, 2013. december 13.

Kapronczay Stefania
ügyvezető igazgató
Társaság a Szabadságjogokért

Adószám:
18867109-1-41

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) *
HUNGARIAN CIVIL LIBERTIES UNION (HCLU)
(Incl. No. 15/b.)*
1136 Budapest, Tátra u. 15/b.